

Ritualets magt

Naveed Baig, Ph.d. Fellow, Universitet i Oslo

Imam, Dansk Islamisk Center

Hvad er ritualer?

- Latin *ritualis* "relating to (religious) rites," from *ritus* "religious observance or ceremony, custom, usage etc."
(<https://www.etymonline.com/word/ritual>)
- A) Højritualer: Gudstjeneste, ifm helligdage osv
- B) Overgangsritualer: følger individets livscyklus såsom dåb, Konfirmation, ægteskab, begravelse osv.
- C) Kriseriter: afværgelse af fare og sygdom

Ritualer aktiverer den pågældende religions og kulturs handlingsmønstre, og studiet af ritualer hjælper os med at forstå hvordan mennesker skaber orden og vedligeholder/ styrker deres meningsunivers.

HVAD ER RELIGION?

- Religion er ikke menneskeskabt men åbenbaret af Gud
- Enhver religion er en unik åbenbaring af den ultimative sandhed.
- Uden guddomelig åbenbaring er religion ikke eksisterende.
- Efter åbenbaring kommer traditionerne der er uændret i deres essens men varierer i udtryk. (*elaborated in expression*)
- Dernæst kommer ortodoksien, der bibeholder religionens autencitet.

(Tre trin: Åbenbaring, traditioner og ortodoksi/ortopraksi)

- (Stoddart, 2008)

En anden definition: 'En proces, søgen efter mening i relation til det sakrale' (Pargament, 1997).

- Forskel på religion, tro, spiritualitet og eksistentielle behov

Saabaten

- Lys tænding og velsignelse
- Typisk 3 måltider med bøn
- Hvile og fokus på familie (*shalom bayit*)

Ritualer (religiøs behovsdækning)

- Fysisk: ritualer
- Psykisk: narrativer, tolkning,
- Socialt: tolkningsfællesskab
- Åndeligt/eksistentielt: værdisystem, tilværelsestolkning, individualitets-bekræftende.

Ritualer placerer sig på aksen mellem fortid, nutid og fremtid.

Ritualets funktioner

1) Symbolske handlinger der giver udtryk for noget større

2) Ordensskabende – relationsskabende

3) Letter mellem menneskeligt samvær (et andet sprog)

4) Letter og kanalisere følelser

5) Fører ind i en følelse af fællesskab

6) Betydning indadtil – gruppens indre sammenhold

7) Betydning udadtil – kommunikation til omverdenen

8) Ritualer markere og ærer en person eller begivenhed

9) Ritualer får os til at reflektere

Eksempler på nyere ritualer- sekulære og religiøse

Vejside blomster lægning i Storbritannien i 90'erne efter trafikulykker

Bamser og andre børnetøj begraves sammen med babyen.

Koran tekster under sovepuden hos f.eks. psykiske syge.

Ritualers kvalitet

- Performed, embodied, enacted, gestural (not merely thought or said)
- Formalized, elevated, stylized, differentiated (not ordinary, unadorned, or undifferentiated)
- Repetitive, redundant, rhythmic (not singular, or once-for-all)
- Collective, institutionalized, consensual (not personal or private)
- Patterned, invariant, standardized, stereotyped, ordered, rehearsed (not improvised, idiosyncratic, or spontaneous)
- Traditional, archaic, primordial (not invented or recent)
- Valued highly or ultimately, deeply felt, sentiment laden, meaningful, serious (not trivial or shallow)
- Condensed, multilayered (not obvious; requiring interpretation)
- Symbolic, referential (not merely technological or primarily means-end oriented)
- Perfected, idealized, pure, ideal (not conflictual or subject to criticism and failure)
- Dramatic, ludic (i.e., play-like) (not primarily discursive or explanatory; not without special framing or boundaries)
- Paradigmatic (not ineffectual in modeling either other rites or non-ritualized action)
- Mystical, transcendent, religious, cosmic (not secular or merely empirical)
- Adaptive, functional (not obsessional, neurotic, dysfunctional)
- Conscious, deliberate (not unconscious or preconscious)

(Grimes, 1990)

Ritualer og etik

“One could say that as ritual is a source and norm for a humane perspective on life [...] so ritual is also the source and norm of authentic human action [..].” (Lukken, 2005)

Ritualer er alvorlige og forpligter. Paulus' brev om den rituelle måltid. (Post, 2022 p. 744)
Brød og vin: et med Jesus legeme.

Hvordan møder jeg patienter?

- Nysgerrig og respektfuld (de tre D'er) dum, doven, dig selv
- Lyttende tilgang men ikke ængstelig for at sige noget
- Nærværende og med ømhed
- Med min faglighed og viden

Mine erfaringer fra mødet med patienter/pårørende:

- Danske muslimer er meget forskellige
- Trosressourcer har stor betydning for langt de fleste patienter/pårørende

FICA modellen (Interview værktøj)

F: Faith and belief (religion og tro)- Betragter du dig selv som religiøse eller spirituel? Henter du inspiration fra din tro for at komme over sygdom?

I: Importance (betydning)- Hvilken betydning har din tro eller religion i dit liv? Er der særlige ritualer du er glad for?

C: Community (fællesskab)- Er du del af et religiøs fællesskab som evt kan støtte dig?

A: Address in care (inklusion) hvordan forventer du at jeg som sundhedsansat imødekommer dine behov?

(Puchalski & Ferrell, 2010)

Ritualer på psykiatrisk afsnit

‘ Gud er med mig når jeg beder’ (følelse af nærvær)

‘Føler mig ren når jeg beder’ (ren og uren)

‘Kan du læse Koranen fordi jeg er besat’ (frigørelse)

‘Min søn kommer ikke så tit for at besøge mig’
(Skam, familiesammenkomst som ‘rituel social solidaritet’)

Tak for opmærksomheden!
www.naveedbaig.dk

